

**YAŞLANAN VEYA YAŞLI
LGBTİ+'LARIN ERİŞEBİLECEĞİ
SOSYAL HİZMETLER
VE DESTEKLERLE İLGİLİ
SORU CEVAP
&
BİLGİ NOTU**

© Kırkından Sonra Lubunya İnisyatifi, 2023

17 MAYIS

DERNEĞİ

Hazırlayan: Kerem Dikmen
Yayına Hazırlayan: Özge Gökpınar

Bu metin, Kırkından Sonra Lubunya inisiyatifi tarafından bağımsız uzmana hazırlanmış ve yayımlanmıştır. İçerisinde yer alan herhangi bir hatadan Kırkından Sonra Lubunya İnisyatifi sorumlu tutulamaz. Referans gösterilerek serbestçe kullanılabilir.

Avrupa Birliği **sivil düşün**

Bu metin, Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla Kırkından Sonra Lubunya İnisyatifi'ne aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

YAŞLI VEYA YAŞLANAN LGBTİ+'LARIN ERİŞEBİLECEĞİ SOSYAL HİZMETLER VE DESTEKLERLE İLGİLİ SORU CEVAP & BİLGİ NOTU

40+ Lubunya İnisiyatifinin yapmış olduğu faaliyet çerçevesinde 17 Mayıs Derneği tarafından iki ayrı yayın geçtiğimiz yıllarda yayımlanmıştır.¹ Ancak geçen süre içerisinde mevzuattaki değişimin incelenmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu metin öncelikle bu ihtiyacı gidermeye dönüktür ve metne ek olarak tablo halinde paylaşılmaktadır. İkincil olarak yaşlılık çalışmalarında akla gelen sorulara kısa yanıtlar verilmeye çalışılacaktır.

Bu yapılmadan önce şu tespiti paylaşmak zorundayız. Türkiye Cumhuriyeti devleti, uluslararası yükümlülüklerine ve kendi Anayasasına aykırı şekilde, LGBTİ+'ların kimliklerinden kaynaklanan öznel ihtiyaçlarını, yerine getirilmesi gereken yükümlülük olarak ele almamakta, yıllardır devam eden LGBTİ+'ları yok sayma ve kamusal alandan dışlama politikası, yaşlılık alanda da kendini göstermektedir. Bu nedenle bir ön değerlendirme olarak yaşlılıkla ilgili sınırlı mevzuatın hiçbir biçimde LGBTİ+ kapsayıcı olmadığını ifade etmeliyiz.

Ancak bu yaşlı LGBTİ+'ların, yaşlılara tanınmış sosyal güvencelerden yararlanamaması sonucuna da neden olmamaktadır. Başka bir ifade ile yaşlılığa bağlı olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin yurttaşlarına sağladığı sınırlı hizmetlerden, koşulları karşıladığı ölçüde yaşlı LGBTİ+'lar da yararlanabilir. Bu çalışmada bu tür sosyal hizmetlerin neler olduğu ve hangi şekilde erişilebileceğine ilişkin bilgiyi açığa çıkarmaya çalışıyoruz.

Son olarak yasa yapım süreçleri, gücün tek merkezde toplanmasına dayalı Türkiye siyasi sisteminin de etkisi ile sivil toplumun katılımı fikriyatını dışlamaktadır. Yaşlılık çalışması yürüten LGBTİ+ örgütler açısından ise durum daha da vahimdir. Zira yaşlılığı kamu bütçesi üzerinde yük olarak gören ana akım siyaset, LGBTİ+ dışlayıcı nefret siyasetinin egemenliğinde LGBTİ+'ları iki kere dışlamaktadır.

Referans mevzuat ve bu mevzuatın analiz edilmesi sonucu şu tespitler yapılabilir.

- Türkiye Cumhuriyeti yaşlılığa bağlı Anayasal haklara yurttaşların erişimi için ihtiyacı duyulan pozitif aksiyonu yeterince almamaktadır,
- Pozitif aksiyonları almakta yükümlülüklerini ihlal eden devlet, Covid-19 düzenlemeleriyle, yaşlı haklarını negatif eylemlerle de ihlal etme politikasını sistematik olarak sürdürmüştür. Sokağa çıkma yasakları döneminde, yaşlılara özgü hiçbir bilimsel temeli olmayan ek kısıtlamalar, devletin bir bütün olarak yaşlıları, sosyal hayatın asıl parçası olarak görmemesi ile doğrudan ilişkilidir,

¹ <https://www.17mayis.org/images/publish/pdf/yasli-lgbti-lar-dunyada-ve-turkiye-de-durum-15-02-2021.pdf> ve <https://www.17mayis.org/images/publish/pdf/yaslaniyoruz-lubunya-anket-gorusmeler-ve-calisma-raporu-16-05-2022.pdf>

- Yaşlılıkla ilgili tartışmalar, yaşlılara sunulan sosyal hizmetlerin, kamu maliyesine getirdiği “yük” üzerinden hak temelli olmayan bir eksende yürümekte, giderek yaşlılar, ekonomik istikrarsızlığın müsebbibi olarak gösterilmektedir. Toplumcu ve katılımcı bir bütçe anlayışından uzaklaşılmasından kaynaklı mali disiplin anlayışının ilk yöneldiği önlem, Dünya Ekonomik Forumundaki ve Fransa’daki güncel tartışmaların da gösterdiği üzere, emeklilik yaşının yükseltilmesi olarak kendisini göstermektedir,
- Heteronormatif sistem, aileyi “soyun devamı” için araç olarak görerek türcü karakterini de dışa vurmakta, bu yapı içerisinde heteroseksüel ilişkiler dışındaki ilişkilerin, partnerle birlikte yaşama iradesini güvence altına almamaktadır. Evlilik eşitliği bunun görünen yüzü olsa da derine inildikçe hak ihlalleri çeşitlenerek artmaktadır. Heteroseksüel çiftlerle aynı vergi ve prim yükümlülüğüne sahip olan eşcinsel ilişkilerin tarafları; prim ve vergi ödemenin sağlaması gereken sosyal hizmetlere erişememektedir. Özel sigorta şirketleri tarafından sunulan poliçeler için de durum aynıdır. Külfete eşit şekilde katlanmak zorunda bırakılan LGBTİ+’lar, nimetlerden eşit şekilde yararlanamamaktadır. Bu haliyle LGBTİ+’lar, heteroseksüel geleneksel aile yapısının sponsoru olmaya zorlanmaktadır,
- Evlilik eşitliğinin bulunmayışı, evliliğe bağlı haklardan heteroseksüel birliktelikler dışındaki birlikteliklerin taraflarının yararlanamaması anlamına gelmektedir. Eş üzerinden erişilen sağlık sigortası, ölüm ödeneği gibi güvenceler veya yeşil pasaport gibi seyahat hakkına erişimi kolaylaştıran uygulamalara, LGBTİ+’ların erişmesi mümkün değildir,
- Bu durumun bir uzantısı olarak birlikte yaşayan LGBTİ+’lar, hastalık süresince partnere refakat etme veya ölümden sonraki süreçte gerçekleşen seremonilerde söz sahibi olma konusunda kısıtlanmakta, bazen ömürlerini birlikte geçirdikleri partnerleriyle ilgili son arzularını yerine getirmemeye zorlanmaktadır,
- Yaşlılıkla ilgili mevzuat LGBTİ+’ları kapsamamakta, dolayısıyla LGBTİ+’ların varoluşlarına bağlı yaşla ilgili ihtiyaçlarına yanıt vermemektedir,
- Toplumun atanmış cinsiyeti ile cinsiyet kimliği aynı olan, heteroseksüellerden ibaret kadın ve erkeklerden oluştuğu ön kabulüne dayalı heteronormatif düzen, yaşlılık mevzuatının da ana eksenini oluşturmaktadır,
- LGBTİ+’lar kendilerine özgülenmiş bakım evlerinde barınma hakkına erişememektedir,
- Yaşlı bakım evleri gibi kolektif hak kullanımının söz konusu olduğu mekanlarda LGBTİ+’lar görünmez kılınmaya çalışılmaktadır,
- Darülaceze gibi özel bakım merkezlerinde, HIV statüsüne veya ruh sağlığına ilişkin aranan özel koşullar, kanunlarla sağlanmış güvenceleri meşru amaç olmaksızın sınırlandırmaktadır.

Aşağıdaki soru ve cevapların çoğu, yukarıda da ifade ettiğimiz üzere, genel yaşlılık düzenlemelerine yönelik sık sorulan soruları ve bunların yanıtlarını içermektedir. Yaşlanan ve yaşlı LGBTİ+'lara yönelik en çok soru, şu başlıklarda gelmektedir.

- Sosyal güvenlik ve sağlık hakkının parçası olarak sağlık güvencesi ve sağlık hizmetlerine erişim,
- Vesayet ilişkisinin, atanmış aile yerine ikame edilip edilemeyeceği,
- Yaşa bağlı engelliliğin LGBTİ+ yaşlılar açısından yarattığı durumlar,
- Yaşa bağlı ayrımcılık, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesi, cinsiyet karakteristiği ile algılanan cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesi bazlı ayrımcı muameleye denetim mekanizmaları,
- Yapılan araştırmalarda açığa çıkan bulgular ışığında yaşlı veya yaşlanan LGBTİ+'ların ağırlıkla kiracı olarak buldukları taşınmazlarda ikamet ettikleri göz önünde bulundurulduğunda, Anayasal bir hak olarak güvence altına alınmış barınma hakkına erişim,
- Türk Ceza Kanunu'nun 122. maddesinin kiralamada ayrımcılığa uğratma, kişilere kimlik özellikleri nedeniyle taşınmaz kiralamadan kaçınma eylemini suç olarak düzenlemesine rağmen, kasıtlı olarak, ayrımcılık formları arasında cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve cinsiyet karakteristiğini saymamasının, kiralamalarda eşitlik hakkı üzerindeki etkisi,
- Kira ilişkisinin kurulabildiği durumlarda taşınmaz sahiplerinin kira sözleşmesinden kaynaklı yükümlülüklerini LGBTİ+ kiracılarının üzerine yıkması veya onlardan talep edilen emsalin üzerindeki kiralar.

SORULAR & YANITLAR

SORU: TÜRKİYE'DE YAŞLILIĞA BAĞLI BİR SOSYAL POLİTİKA VAR MI? VARSA LGBTİ+ KAPSAYICI MI?

Devlet gücünün yaşlılara yaklaşımı hak temelli olmaktan uzaktır. Yaşlıların temel insani ihtiyaçlarının insan onuruna yaraşır biçimde karşılamak yerine, ayakta kalmalarını sağlamakla sınırlı, onları kamu bütçesi açısından "görev zararı" yaklaşımı içerisinde ele alan bir politika hakimdir. Bu durum sosyal politikaların yaşlılar açısından söz konusu olmadığı bir düzlemi açığa çıkarmaktadır.

Bu çerçevede içerisinde LGBTİ+ kapsayıcı bir sosyal hak sistemi yaşlılar veya yaşlanmakta olanlar açısından söz konusu değildir. Kimliğe bağlı öznel ve sosyal ihtiyaçlarının varlığına rağmen yaşlı veya yaşlanmakta olan LGBTİ+'lar, yaşlılığa bağlı kamu hizmetlerine salt yaş, belirli koşullarda engellilik çerçevesinde

erişebilmektedir. Dolayısıyla yaşlılığa bağlı kamu hizmetlerinin hiçbir koşulda LGBTİ+ kapsayıcı olmadığı not edilmelidir.

SORU: LGBTİ+ SPESİFİK VEYA GENEL KURUMSAL BAKIM HİZMETLERİNE YAŞLANAN VE YAŞLI LGBTİ+'LAR AYRIMCILIĞA UĞRAMADAN RAHATLIKLA ERİŞEBİLİYOR MU?

Hayır, yaşlı LGBTİ+'larla ilgili Türkiye'de hiçbir özel düzenleme ve uygulama mevcut değildir. Özel durumlara yönelik hizmetler verilmediği gibi, yaşlı LGBTİ+'ların sağlık/ barınma/ bakım hizmetlerine ulaşabilmesi için girişimler mevcut değildir. Yaşlanan ve yaşlı LGBTİ+'lar açısından bakımevlerine erişim gibi çeşitli hizmet ve hak alanlarında ayrımcılıklar yaşanabiliyor. Genel yaşlılık düzenleme ve uygulamaları ise LGBTİ+ olsun olmasın hiçbir yaşlının ihtiyacını görünür kılacak ve cevap verebilecek ölçüde geniş kapsamlı değil. Türkiye'de eşit evlilik hakkı olmadığı için, yaşlı bakımının LGBTİ+'lara yüklendiği durumlara da çokça rastlanıyor. Devlet yaşlı bakımında kendi sorumluluğunu kişilere yüklüyor, merkezlerde kısıtlı hizmet veriyor. Bu kısıtlı hizmetlerin alıcıları ise çoğunlukla LGBTİ+'lar olamıyor. Türkiye'de LGBTİ+'lara özel bakım evi mevcut değil. Yaşlı LGBTİ+'lar ayrımcılığa uğramaktan korkarak diğer karma bakım evlerine başvuruyorlar, veyahut bu hizmetten yararlanmak için cinsel yönelim ve cinsiyet kimlik/ifadelerini gizlemek zorunda kalabilirler.

SORU: YAŞA BAĞLI ENGELLİLİK DURUMU YAŞLILAR İÇİN SOSYAL DESTEK YELPAZESİNİ GENİŞLETİR Mİ?

Kişinin yaşına bağlı olarak teknik anlamda engel durumu değişebilmektedir. Bu da engellilik durumuna göre kişinin engellilere sağlanan sosyal haklardan yararlanması anlamına gelebilir. Bu nedenle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Bakanlık) sorumlu genel müdürlüğü "Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü" olarak tek çatı altında toplamıştır. Kişinin yaşının ilerlemesine ve tansiyon, kalp gibi kronik sağlık sorunlarının varlığına bağlı olarak engel durumunun artması ihtimal dahilindedir. Ayrıca altmış yaşını geçenlerin engellilik durumu saptanırken kurulca saptanan orana, otomatikman %10 eklemeye yapılacaktır. Dolayısıyla yaşa bağlı sosyal destekler araştırılırken engel durumuna bağlı sosyal desteklerin neler olduğu konusunda da bilgi sahibi olunması önemlidir. Engellilik oranının %40'a ulaşması halinde engelli aylığı alınabilir.

SORU: LGBTİ+'LAR BAKIMINDAN YAŞA BAĞLI SOSYAL HİZMETLERE ERİŞİMDE POZİTİF AKSİYON ALINMAKTA MIDIR?

Yukarıda da belirttiğimiz gibi yaşlılığa ilişkin kamusal hizmetlerin hiçbiri LGBTİ+ kapsayıcı değildir. LGBTİ+'lar bu haklara kimlikleri yok sayılarak, salt yaşlılığa ilişkin koşulları kapsamaları durumunda erişebilmektedirler

SORU: YAŞLILAR ENGELLİLİK RAPORLARINI NEREDEN ALABİLİRLER?

Sağlık Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş hastaneler engelliler için sağlık kurulu raporu düzenleyebilmektedir. Bu rapor saptanırken belirleyici olan mevzuat Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında [Yönetmeliktir](#). Bu hastanelerin

listesi bakanlığın internet sitesinden öğrenilebilmektedir. 30 Ocak 2023 tarihi itibariyle bu konuda yetkilendirilmiş hastanelere [linkten](#) ulaşabilirsiniz.

SORU: BU RAPORLAR OTOMATİKMAN ENGELLİ AYLIĞI ALMAYI SAĞLAR MI?

Hayır. Kişinin çalışmaması veya emekli olmaması, nafaka bağlanmamış veya bağlanabilecek durumda olmaması ve hane içinde kişi başına düşen gelirin muhtaçlık sınırının altında olması gerekmektedir.

SORU: BU RAPORLARIN GERÇEK DURUMU YANSITMAMASI HALİNDE İTİRAZ EDİLMESİ MÜMKÜN MÜDÜR?

Raporun e-devlet üzerinden görüntülenmesinden veya raporun fiziki olarak teslim alınmasından sonraki 30 gün içerisinde bu raporlara itiraz edilebilir. Kişi raporu hem e-devlet üzerinden görüntülemiş hem de fiziki olarak almışsa önce olan hangisiyse 30 günlük süre oradan başlayacaktır. İtiraz bağlı bulunulan İl Sağlık Müdürlüğüne yapılır ve dijital ortamda itiraz sonucu sorgulanabilir.

SORU: 65 YAŞINI DOLDURMUŞ GELİR SAHİBİ OLMAYAN BİR KİŞİYİM? AYLIK BAŞVURUSU YAPABİLİR MİYİM?

Evet. 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamında ikametinizin bulunduğu yerdeki Kaymakamlığa bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına başvurabilirsiniz. Bu vakıflarla ilgili ayrıntılı iletişim bilgisine [linkten](#) ulaşabilirsiniz.

SORU: BU AYLIĞA NASIL HAK KAZANIRIM?

Bu ücrete muhtaçlık değerlendirmesi sonucuna göre hak kazanılmaktadır. Bu, yaşlının kendisi ve eşinin gelir, servet ve harcamaları ile birlikte nafaka yükümlülüğü dikkate alınarak yapılmaktadır. Gelir testinin sonucuna göre aylık bağlanmaktadır.

SORU: BU DEĞERLENDİRMEDE KRİTERLER NELERDİR?

Bir bütün olarak yaşlı aylığı, 65 yaşını doldurmuş olan, nafaka bağlanmamış veya nafaka bağlanması mümkün olmayan, kamu veya özel kurum ve kuruluşlarda işe ve ibateleri dâhil olmak üzere sürekli bakımı yapılmayan veya yaptırılmayan, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu hükümlerine göre harçlık almayan, yurt içi-yurt dışı ayrımı yapılmaksızın sosyal güvenlik kurumlarından bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan, isteğe bağlı prim ödemeyen, uzun vadeli sigorta kollarına tabi olacak şekilde çalışmayan, aynı hanede ikamet edip etmediklerine bakılmaksızın kendisi ve eşi dikkate alınmak suretiyle kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden (01.07.2022'den sonrası için 1833,45 TL) az olan Türk vatandaşlarına bağlanır.

SORU: EVDE BAKIM YARDIMI ALANLAR BU AYLIK İÇİN BAŞVURABİLİR Mİ?

Evet. Bununla birlikte bu statüdekilerin aldığı yardımlar muhtaçlık değerlendirmesinde hesaplama dahil edilecektir.

SORU: AYLIK TUTARI NEDİR?

Muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (4.387) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutar, aylık olarak ödenmektedir. Bu tutar 2023 Ocak ayı itibarıyla 2.604,00 TL'dir.

SORU: YAŞLILIK AYLIĞINA BAŞVURURKEN HANGİ BELGELERİ GÖTÜRMEK GEREKİR?

T.C. Kimlik numarasını içerir bir kimlikle başvurmak yeterlidir, başvuruya destekleyici belge eklemek gerekmez.

SORU: YAŞLILIK AYLIĞINDAN ENGELLİLİK AYLIĞINA GEÇİŞ YAPABİLİR MİYİM?

Yaşlılık aylığı alınmaktayken, yaşa bağlı kronik hastalıklar ve benzeri nedenlerle engellilik durumu %70'in üzerine çıkmış kişiler, engelli aylığı alabilirler. Ancak aynı anda yaşlılık ve engellilik aylığı alınmaz.

SORU: YAŞLILIĞA BAĞLI İŞLEMLERİMİ BENİM ADIMA BAŞKASI YAPABİLİR Mİ?

Kişinin vekaletname ile yetkilendirdiği temsilcisi veya varsa vasisi, aylık başvurusu dahil, her türlü başvuruyu yaşlı adına yapabilir. Kişinin temsilcisinin birlikte yaşadığı partneri olması önünde bir engel yoktur. Dolayısıyla LGBTİ+'lar da birlikte yaşadıkları partnerleri adına bu vekaletnameyi düzenleyebilirler.

SORU: YETİM AYLIĞI ALIYORUM, YAŞLILIK AYLIĞINA BAŞVURABİLİR MİYİM?

Yetim aylığı alan kişinin aylığı, yaşlılık aylığından fazlaysa başvurulamaz. Ancak alınan yetim aylığı tutarı, yaşlılık aylığı tutarının altındaysa; fark tutar kendisine ödenir.

SORU: PARTNERİMİN HAYATINI KAYBETMESİ DURUMUNDA MİRASÇI OLABİLİR MİYİM?

Evlilik eşitliğinin olmamasına bağlı olarak LGBTİ+'ların, partnerlerinin mal varlığına mirasçı olması söz konusu değildir. Miras hakkı yoktur. Miras hakkı bulunmamasının sonucu olarak diğer sosyal haklara da erişememektedirler.

SORU: VASIYETNAME YOLUYLA PARTNERİMİN MİRASINA DAHİL OLABİLİR MİYİM?

Usulüne uygun vasiyetname ile LGBTİ+'lar karşılıklı olarak partnerlerini birbirlerinin mirasçısı kılabilirler.

SORU: OTURDUĞUM EVE KİRA ÖDEMİYORUM, PARTNERİME AİT VEYA ONUN KİRALADIĞI EVDE İKAMET EDİYORUM, BU DURUM YAŞLILIK AYLIĞI ALMAMA ENGEL OLUR MU?

Hayır olmaz. Muhtaçlık hesaplamasında durum dikkate alınmayacaktır. Dolayısıyla partneriyle yaşayan LGBTİ+ açısından bu durum bir engele dönüşmeyecektir.

SORU: OTURDUĞUM EV DIŞINDA BİR EVİM VAR, BU DURUM YAŞLILIK AYLIĞI ALMAMA ENGEL MİDİR?

Oturulan ev dışında haneye ait başka bir evin varlığı halinde gelir hesaplamasında o evin rayiç değerinin 240'ta biri ve varsa aylık kira tutarı dikkate alınır.

SORU: ADIMA KAYITLI BİR ARAÇ VAR. YAŞLILIK AYLIĞI ALMAMA ENGEL MİDİR?

Aracın rayiç bedelinin 120'de biri gelir hesabına dahil edilir.

SORU: YAŞLILIK YA DA ENGELLİLİK AYLIĞI ALMA KOŞULLARINI TAŞIMİYORUM. BU DURUMDA NE YAPABİLİRİM?

Kaymakamlıklarda bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına başvurarak diğer yardımlar için başvuruda bulunabilirsiniz. Bu yardımlar nakdi yardım, aynı yakacak yardımı (kömür), eğitim yardımları, şartlı eğitim ve şartlı sağlık yardımı, afet destekleri (yangın, sel vb.), gelir getirici proje destekleri ve istihdam yardımlarıdır.

SORU: NAKİT YARDIM TUTARI NEDİR?

İki ayda bir, 500,00 TL ödeme şeklindedir. Şartlar taşındığı müddetçe ödeme devam eder.

SORU: ADIMA KAYITLI BİR ARSA VAR ANCAK MUHTAÇ DURUMDAYIM. BAŞVURABİLECEĞİM YARDIM VAR MI?

Koşulları taşımanız halinde ev yapım yardımına başvurabilirsiniz.

SORU: SAĞLIK HİZMETLERİNE YAŞLANAN VE YAŞLI LGBTİ+'LAR AYRIMCILIĞA UĞRAMADAN RAHATLIKLA ERİŞEBİLİYOR MU?

Zaman zaman hizmet alımında ayrımcılık yaşandığını duyarız. Bulgular yaşlanan ve yaşlı LGBTİ+'ların genel olarak, hekimlere açık oldukları zaman ya da açık olmasalar dahi algılanan cinsel kimlikleri nedeniyle ayrımcılığa uğradıklarını, ısrarla atanmış cinsiyetle muamele gördüklerini, doktorların çıkarımları nedeniyle doğru tedaviye erişemediklerini ve gereksiz testlere tabi tutulabildiklerini gösteriyor. Darülaceze gibi devlete bağlı bakım evleri veya özel bakım evleri ruh sağlığı yerinde olmak, HIV gibi bulaşıcı hastalıklardan arı olmak gibi ön koşullar arıyor. Bu da HIV+ LGBTİ+'lar açısından risk teşkil edebilir. Sağlık hizmetlerinde karşılaşılan

olumsuz durumlara dair, sağlık hizmetlerine erişimde zorlandıklarını veya erişemediklerini, ayrımcılık korkusu nedeniyle sağlık kuruluşlarına başvurmaya çekindiklerini, olumsuz tepkileri nedeniyle doktor değiştirmek zorunda kaldıklarını, özel ihtiyaçlarının dikkate alınmadığını, sağlık personelinin uygunsuz sorularına ve yorumlarına maruz kaldıklarını, belirli bir tıbbi veya psikolojik test yaptırılmaları için zorlandıklarını vurgulayan LGBTİ+'lar çoğunluktadır. Bu sorunlara ek olarak, genel olarak doktorların LGBTİ+'lara dair bilgilerinin çok zayıf olduğu paylaşılr, yaşlanan ve yaşlı LGBTİ+'larda ayrımcılık yaşamamak için kaçış stratejisi olarak daha iyi kurumlara başvurmak bir teamüldür. Çünkü özel hastanelere veya özel muayenehanelere gitmeyi tercih ediyorlar, genellikle tanıdıkları ya da arkadaşları olan hekimlere ve bildikleri hastanelere başvurduklarını söylüyorlar ve maddi olanakları yettikçe ise özel kurumlara gitmeye çalışıyorlar.

SORU: HIÇBİR SOSYAL GÜVENCEM YOK. SAĞLIK HİZMETİNE NASIL ERİŐEBİLİRİM?

İlçenizdeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına başvurarak gelir testi yaptırabilirsiniz. Yapılacak olan gelir testinin sonucuna göre genel sağlık sigortası primi ödemeksizin sağlık güvencesinden yararlanmanız mümkün olabilir.

SORU: MEDENİ HAKLAR VE SİGORTA OLANAKLARI, LGBTİ+'LARIN SEÇİLMİŐ AİLESİNİ KAPSAR MI? VASİ, VESAYET VE REFAKAT KONULARINDAN LGBTİ+'LAR ADIL ŞEKİLDE YARARLANABİLİR MI?

Evlilik eşitliği hakkı Türkiye'de mevcut değildir. Medeni kanun ve (evlendirme yönetmeliği gibi) ilgili diğer mevzuatlar uyarınca evlilik, "bir kadın ve erkeğin aile kurmak amacıyla" yaptıkları akit olarak tanımlanır". Hastanede refakat durumu ya da tıbbi kararların hasta yerine alınması durumunda da LGBTİ+'lar sorun yaşıyor, soy bağı ile bağlı olmadıkları kişileri seçme şansına sahip değiller. Yasal tanıma olmayınca, Türkiye'deki LGBTİ+'lar yaşlanma seyri içerisinde, kendi finansal okuryazarlıkları doğrultusunda geleceklere şekil vermeye çalışıyorlar. Yaşamlarının son evrelerinde ya da yaşamları sona erdiğinde haklarını gözetecek bir çerçeve sunulmuyor. Medeni Kanun ve Anayasa, LGBTİ+'lara evlilik eşitliği ve evlilikle gelen hakları tanımıyor. Bu durum, atanmış aileleriyle sorun yaşayan LGBTİ+'ların uzun yıllar görmediği akrabalarının, LGBTİ+'ların edindiği malvarlıkları üzerinde, kişi öldükten sonra hak iddia etmelerine neden oluyor. Aynı durum emeklilikle edinilen maaş yeşil pasaport gibi sosyal hakların partnere bırakılmasını da engelliyor. Bu durum devletin sağladığı sağlık sigortaları için geçerli olduğu gibi, özel sağlık sigortaları da bundan ayrı bir çözüm sunmuyor. Türkiye'de ana sigortalının yararlandığı haklardan faydalanabilecek yakınlar, "eş, bakmakla yükümlü olunan çocuklar, anne / baba ve kardeşler" olarak tanımlanıyor. Özel sigorta şirketlerin çoğu çok uluslu şirketler olmakla beraber, dünyanın geri kalanına uyguladığı ve sunduğu avantajları Türkiye'de yaşayanlara sağlamıyorlar. LGBTİ+'lar Türkiye'de özellikle eşit evlilik hakkına sahip olmadıkları için bu avantajlardan faydalanamıyorlar.

SORU: PARTNERİMİN SAĞLIK GÜVENCESİNE ERİŞEBİLİR MİYİM?

Sosyal güvenlik sistemi heteronormatif sivil hukukun etkisi altındadır. Evlilik eşitliği olmadığı veya kayıtlı birliktelik sistemi bulunmadığı için LGBTİ+'lar hiçbir koşulda, evli çiftlerin birbirine sağladığı sosyal güvencelerden yararlanamamaktadır.

SORU: DAHA ÖNCE GENEL SAĞLIK SİGORTALISI OLMAK İÇİN GELİR TESTİ YAPTIRMIŞTİM. TEKRAR YAPTIRABİLİR MİYİM?

Bu testte herhangi bir süre sınırı bulunmamaktadır. Değişen koşullara bağlı olarak her yeni durumda yeni bir başvuru yapılabilir.

SORU: GELİR TESTİNİN SONUCUNDA NE OLUR?

Aile içindeki kişi başına düşen gelirleri brüt asgari ücretin üçte birinin altında olduğu tespit edilenler G0 olarak; aile içindeki kişi başına düşen gelirleri brüt asgari ücretin üçte biri ve üstünde olduğu tespit edilenler G1 olarak değerlendirilir. G0 olanlar prim ödemeksizin sağlık hizmetinden yararlanır.

SORU: GELİR TESTİNE İTİRAZ EDEBİLİR MİYİM?

On beş gün içerisinde testi uygulayan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına başvurarak itiraz edilebilir.

SORU: İŞKUR TARAFINDAN BİR İŞE YÖNLENDİRİLDİM, YARDIM ALABİLİR MİYİM?

18-55 arasındaki çalışabilir durumdaki sosyal yardım faydalanıcısının iş görüşmesine gitmesi için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından yılda en fazla üç defa verilen 550 TL yardımdır. Yardım alan kişilere verilen tamamlayıcı bir yardımdır.

SORU: KRONİK HASTALIK NEDENİYLE CİHAZA BAĞLI OLARAK YAŞAYANLAR ELEKTRİK DESTEĞİ ALABİLİYOR MU?

İhtiyaç sahibi olduğu Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından tespit edilenlerden, Evde Bakım Yardımı almayanlar; kronik hastalığı nedeniyle cihaza olan bağımlılığını belgelemeleri halinde 2023 için aylık en fazla 260,19 TL'ye kadar fatura desteği alabilirler.

SORU: YAŞLILIK VEYA ENGELLİLİK AYLIĞI ALANLARA ENERJİ DESTEK ÖDEMESİ ALABİLİR Mİ?

Bu aylıkları alanların yanı sıra diğer sosyal yardımları alanlar da herhangi bir başvuru yapmaksınız bu destekten yararlanabilir. Bu desteğin tutarı hanede yaşayan kişi sayısına bağlı olarak 260,19 TL'ye kadar çıkabilmektedir.

SORU: LGBTİ+ BİR YAŞLI OLARAK YAŞA BAĞLI BİR AYRIMCI MUAMELEYE MARUZ BIRAKILDIĞIMI DÜŞÜNÜYORUM. DAVA AÇMAK DIŞINDA BAŞVURABİLECEĞİM BİR YOL VAR MI?

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, yaşa dayalı ayrımcılık iddiasıyla yapılan başvuruları incelemekte ve sonuçlandırmaktadır. Kuruma elektronik yolla [link](#) üzerinden de başvurulabilir. Yapılan inceleme üzerine ayrımcılık yaptığı saptanan resmi veya özel tüzel kişilerle (Örneğin şirketler.) gerçek kişilerin (Örneğin ev sahibi) idari para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilebilmektedir.

Ancak TİHEK, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği veya cinsiyet ifadesi, karakteristiğine bağlı ayrımcılık iddialarını içeren başvuruları incelememektedir. Yani evrensel standartta bir eşitlik kurumu değildir. LGBTİ+'lardan gelen başvuruları prensip olarak kabul edilemezlikle karşılamaktadır. Dolayısıyla bu mekanizmaya başvuran yaşlı veya yaşlanmakta olan LGBTİ+'nın ayrımcılık iddiasını yaş üzerinden temellendirmesi, başarı şansını arttıracaktır.

SORU: YAŞA BAĞLI AYRIMCILIĞA UĞRADIĞIM GEREKÇESİYLE KAMU BAŞ DENETÇİLİĞİ KURUMUNA BAŞVURABİLİR MİYİM?

Başvurulabilir. Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurmadan evvel ilgili kamu kurumuna gerekli itiraz başvurularının yapılması gerekmektedir. Bu başvuruların ardından konu yargıya intikal etmemişse bu kuruma başvurulabilecektir. Kamu Denetçiliği Kurumuna [linkten](#) başvurulabilir.

TİHEK'in aksine Kamu Denetçiliği Kurumunun oluşumunu sağlayan hukuk kuralları, LGBTİ+ dışlayıcı değildir. Bununla birlikte bugüne kadar bu kurumun verdiği hiçbir tavsiye kararı LGBTİ+'lar lehine bir içeriğe sahip değildir.

SORU: EVDE BAKIM HİZMETİNDEN YARARLANABİLİR MİYİM?

Her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgarî ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden daha az olan bakıma ihtiyacı olan engellilere, resmî veya özel bakım merkezlerinde bakım hizmeti ya da sosyal yardım yapılmak suretiyle evde bakımına destek verilmektedir. Bununla ilgili başvuru makamı diğer birçok yardımda olduğu gibi ikametinin bulunduğu yerdeki Kaymakamlığa bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfıdır.

SORU: 65 YAŞ ÜSTÜ KİŞİLERİN HASTANELERDE ÖNCELİK HAKKI VAR MIDIR?

Kategoriye uygun randevu seçeneğinin seçilmesi yoluyla hastane ve diğer sağlık hizmet sunucularından öncelik hakkı kullanılabilir.

SORU: HASTANEDE REFAKATÇİ SAĞLANMAKTA MIDIR?

65 yaş üstü hastalar için "hostes" adı da verilen refakatçi temini zorunludur.

SORU: YAŞA BAĞLI ÖZEL AŞI HİZMETİ VAR MIDIR?

65 yaş ve üzerindeki kişilerin, koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında olan grip aşısı, sağlık raporu aranmaksızın yılda 1 defaya, zatürre aşısı ise beş yılda bir

defaya mahsus olmak üzere Genel Sağlık Sigortası kapsamında SGK tarafından karşılanmaktadır

SORU: HANGİ DURUMLARDA EVDE SAĞLIK HİZMETİ ALINMAKTADIR?

Yaşam kalitesini ileri düzeyde bozan hastalığı olan ve/veya yaşlılığı nedeniyle sağlık hizmetine ulaşımında zorluklar yaşayan; Yatağa bağımlı, KOAH vb. solunum sistemi hastası; ileri derecede kas hastası olan kişilere evde sağlık hizmeti sağlanmaktadır. İleri dönem kanser hastalarına palyatif bakım tedavisi sağlanmaktadır. Ayrıca evde fototerapi uygulamaları da sağlık bakanlığınca temin edilmektedir.

SORU: EVDE SAĞLIK HİZMETİ ALANLARA HANGİ OLANAKLAR SAĞLANMAKTADIR

Sağlık hizmeti kapsamında muayene ve konsültasyon hizmeti; sağlık kurulu raporlarının çıkarılması süresi dolan raporların yenilenmesi, ilacın reçete edilmesindeki özel düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla, uzun süreli kullanımı sağlık raporu ile belgelendirilen ilaçların reçete edilmesi; tetkik ve tedavi (pansuman, yara bakımı, sonda uygulamaları) hizmetleri; rehabilitasyon, eğitim ve destek hizmetleri; ağız ve diş sağlığı hizmetleri; evden hastaneye-hastaneden eve hasta nakil hizmetleri; hastanın ve ailesinin, evde bakım sürecinde üstlenebilecekleri görevler ile hastalık ve bakım süreçleri hakkında bilgilendirilmesi; hastaların ihtiyaç duyduğu, tedaviye yardımcı olabilecek ve demirbaş niteliğindeki tıbbi cihazların hizmet süresince zimmet karşılığı hastanın kullanımına tahsis edilmesi; hastaların sosyal hizmetlere olan ihtiyaçlarının tespit edilerek ilgili kurum ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonun sağlanması; evde sağlık hizmetleri ve palyatif bakım hizmetlerinin entegrasyonunun sağlanması.

SORU: EVDE SAĞLIK HİZMETLERİNDEN YARARLANMAK İÇİN NE YAPMALIYIM?

444 38 33 numaralı telefon bu amaca özgülenmiştir. Çağrı merkezinde yapılan ilk görüşmeyi takiben atılacak adımlar saptanarak kişiye bildirilir.

21.04.2023

SORU: ENGELLİLERE TAHSİS EDİLEN EVDE BAKIM SOSYAL YARDIMINDAN YAŞLILAR YARARLANABİLİR Mİ?

Heyet raporu veren hastanelerden alınacak olan engelli sağlık kurulu raporunda en az %50 engelli ibaresinin ve ağır engelli/tam bağımlı durumu bölümünde "evet" ibaresinin olması halinde muhtaçlık değerlendirmesi için gereken şartlar da karşılanmışsa, evde bakım hizmetlerinden yararlanabilirsiniz.

SORU: YAŞLILARA VERİLEN BAKIM HİZMETLERİ NELERDİR?

Hayatını idame ettiremeyecek durumda olan bakım hizmetleri ile uzun dönemli bakım hizmetleri verilmektedir. Uzun dönemli bakım hizmeti içerisinde huzurevleri,

yaşlı bakım merkezleri, rehabilitasyon merkezleri örnek verilebilir. Bunlar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde verilmektedir.

SORU: LGBTİ+'LARIN BAŞKA LGBTİ+'LARLA BİR ARADA BARINMASINI SAĞLAYAN BAKIM HİZMETİ KURUMLARI VAR MIDIR?

Hizmet sunucuları bakımından böyle bir yönlendirme yapılmamaktadır. Dolayısıyla bu nitelikte bakım hizmeti kurumları yoktur. Ancak bu durum LGBTİ+'ların kendi tercihleriyle belirli bakım hizmetlerinde hizmet talep etmeleri önünde engel teşkil etmemektedir.

SORU: YAŞLILARA BAKIM HİZMETLERİ YALNIZCA BAKANLIKÇA MI VERİLİR?

Bu hizmetler belediyelerce de verilebilmektedir. Örneğin İzmir Büyükşehir Belediyesince kişisel bakım, kuaför, ev temizliği, psikolojik destek, fiziksel aktivite desteği ve küçük onarım destek hizmetlerine göre değerlendirilen hastalar, hizmetlerden bir bölümünü ya da tümünü alabilmektedirler. İzmir Büyükşehir Belediyesince sunulan hizmetler için 444 40 35, İstanbul Büyükşehir Belediyesince sunulan hizmetler için 153, Ankara Büyükşehir Belediyesince sunulan hizmetler için 0 (507) 507 23 43 numaralı telefonda ayrıntılı bilgi alınabilir.

SORU: RESMİ HUZUREVLERİ İLE HUZUREVİ YAŞLI BAKIM VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİNDEN HANGİ YAŞ GRUBUNDAKİ YAŞLILAR YARARLANABİLİR?

Huzurevleri, 60 yaş üzerindeki, sosyal ve/veya ekonomik yönden yoksunluk içinde olup, korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç olan kişilere hizmet verir.

SORU: HUZUREVLERİNDE HANGİ HİZMETLER SUNULUR?

Huzurevlerinde barınma, bireysel öz bakım, sağlık, sosyal destek danışmanlık, psikolojik destek-danışmanlık, rehabilitasyon, sosyal aktivite, beslenme, temizlik gibi hizmetler sunulmaktadır.

SORU: HUZUREVLERİ İLE HUZUREVİ YAŞLI BAKIM VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİ HİZMETLERİ ÜCRETİ MİDİR?

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ait Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri ücretlidir. Aylık olarak alınan ücret miktarları kuruluşun ve odanın özelliklerine göre değişmektedir

SORU: EKONOMİK DURUMU ELVERİŞSİZ OLAN HUZUREVİ HİZMETİNDEN YARARLANABİLİR Mİ?

Ekonomik durumu yetersiz olan yaşlılar ise indirimli veya ücretsiz olarak hizmetlerden yararlandırılmaktadır. Ekonomik ve sosyal yönden yoksunluk içinde bulunan yaşlılar ile 1005 sayılı İstiklal Madalyası Bulunanlara 'Vatani Hizmet

Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun' uyarınca aylık bağlanan kişiler, bu gelirlerden başka hiçbir yerden geliri olmadığını belgelemeleri durumunda, varsa eşleri ile birlikte huzurevleri ile huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinden ücretsiz olarak faydalandırılabilirler.

SORU: HUZUREVİNE KABUL KOŞULLARI NELERDİR?

Huzurevine kabul için çok sayıda koşul vardır. 60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak, kendi gereksinimlerini karşılamasını engelleyici bir rahatsızlığı bulunmamak, yeme, içme, banyo, tuvalet ve bunun gibi günlük yaşam etkinliklerini bağımsız olarak yapabilecek durumda olmak; ruh sağlığı yerinde olmak; bulaşıcı hastalığı olmamak; uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak; sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk içinde bulunduğu sosyal inceleme raporu ile saptanmış olmak.

SORU: YAŞLI BAKIM VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİNE KABUL KOŞULLARI NELERDİR?

60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak; bedensel ve zihinsel gerilemeleri nedeniyle sürekli ya da sürekli olarak özel ilgi, desteğe, korunmaya ve rehabilitasyona gereksinimi olmak; ruh sağlığı yerinde olmak; bulaşıcı hastalığı olmamak; uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak; sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk içinde bulunduğu sosyal inceleme raporu ile saptanmış olmak.

SORU: LGBTİ+'LAR AÇISINDAN CİNEL YÖNELİM, CİNSİYET KİMLİĞİ, CİNSİYET KARAKTERİSTİĞİ VEYA İFADESİ YAŞLI BAKIM VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİNE KABUL ÖNÜNDE ENGEL MİDİR?

Belirtildiği üzere sistem LGBTİ+ kapsayıcı değildir. Bununla birlikte hakkın tanımlandığı hukuk normu o haktan kimlerin yararlanamayacağına ilişkin ayrım içermiyorsa, bundan herkesin o haktan yararlanabileceği anlamı çıkmaktadır. Bu çerçevede LGBTİ+'lar açısından kimlik özellikler, kabul önünde engel değildir. Ancak bu durumun bu kurumların LGBTİ+ kapsayıcı olduğu anlamına gelmediğini de belirtmeliyiz.

SORU: HIV STATÜSÜ HUZUREVİ VEYA YAŞLI BAKIM VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİNE KABUL ÖNÜNDE ENGEL MİDİR?

HIV statüsü bu merkezlere kabul önünde bir engel değildir. Buna karşın İstanbul'da bulunan Darülaceze'nin kabul koşulları arasında HbsAg, Anti HCV, VDRL yanı sıra HIV test sonucu da talep edilmektedir.

SORU: HIV STATÜM NEDENİYLE HUZUREVİ VEYA DİĞER MERKEZLERE KABUL BAŞVURUM REDDEDİLDİ, HANGİ YOLLARA BAŞVURABİLİRİM?

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna idari şikayet, Kamu Baş Denetçiliğine bireysel başvuru yapılabileceği gibi ret kararı veren idari makamın üstündeki merciye işlemin düzeltilmesi talep edilebilir. Bunlar yapılmaksızın doğrudan idari yargıda işlemin iptal edilmesi de talep edilebilir. Durumun aciliyetine göre yürütmeyi durdurma talep edilebilir. Eğer maddi imkansızlık varsa ki buralara ücretsiz kabul

için aranan şartlardan biri de maddi durum yetersizliğidir, bu durumda barolardan ücretsiz avukat tayin edilmesi talebinde bulunulabilir.

SORU: HUZUREVİ İLE HUZUREVİ YAŞLI BAKIM VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİNE YERLEŞMEK İÇİN NERELERE BAŞVURU YAPILIR?

Yaşlıların yaşadıkları mahaldeki huzurevi ve/veya merkez müdürlükleri ve/veya Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 21 İl Müdürlüğüne, il ve ilçelerde bulunan Sosyal Hizmet Merkezlerine veya Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne başvuru yapılabilmektedir.

SORU: GEÇİCİ VE GÜNDÜZ (MİSAFİR) BAKIM HİZMETİNİN KOŞULLARI NELERDİR?

Huzurevi ile Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine geçici süre ile yatılı veya gündüzlü bakım için yaşlı kabul edilebilir. Koşullar şunlardır; yaşlıların huzurevlerine ve merkezlere kabul koşullarına sahip olmaları ile ilgili belgeleri düzenlemeleri; kaldıkları süre içerisinde kuruluşun mevcut kurallarına uymaları; kuruluş yaşlılarına verilen günlük hizmetlerden yararlanmaları; geçici süre ile yatılı kalanların, kaldıkları odanın ücretini, gündüzlü bakım verilenlerin ise tek kişilik oda ücretinin % 75 ini gün hesabı ile ödemeleri; gündüzlü bakım hizmeti verilenlerin ulaşımlarının yaşlı ya da yakınları tarafından sağlanması. Huzurevi ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinde kalmakta olan yaşlılar sağlık ve ziyaret amaçlı olarak başka bir ildeki kuruluşta en fazla 20 gün ücret ödemededen misafir statüsünde kalabilirler

SORU: YAŞLI YAŞAM EVİ NEDİR? NASIL BAŞVURULUR?

Huzurevlerine bağlı ek ünite olarak açılan, huzurevlerinde kalma koşullarını taşıyan 3-6 arasında yaşlıların eşleriyle de birlikte kalabilecekleri, tercihen her yaşlının ayrı olarak kalabileceği bir oda, mutfak, banyo ve tuvaletten oluşan, her türlü hizmeti kuruluş müdürlüğünce karşılanan evler ve apartmanlardır. Başvuru koşulları huzurevi başvuru koşullarıyla aynıdır.

SORU: ÖZEL HUZUREVLERİ İLE HUZUREVİ VE YAŞLI BAKIM MERKEZLERİ ÜCRETLİ MİDİR?

Özel huzurevleri ile huzurevi ve yaşlı bakım merkezleri hizmetleri ücretlidir. Özel kuruluşların ücretleri, buldukları ilin Valilikleri tarafından, her yıl belirlenen taban ve tavan fiyatlarını aşmayacak şekilde kuruluş tarafından belirlenir, yaşlı ve/veya yaşlı yakını tarafından ödenir. Huzurevlerinden farklı olarak 55 yaş veya üzeri olma şartı aranır.

SORU: 55 YAŞ ALTINDAKİ KİŞİLER ÖZEL HUZUREVLERİ İLE HUZUREVİ VE YAŞLI BAKIM MERKEZLERİNDE KALABİLİR Mİ?

Zorunlu hallerde mümkün olabilmekte, buna ilişkin sosyal inceleme raporu düzenlenerek il müdürlüklerinin onayı ile gerçekleştirilmektedir.

SORU: GÜNDÜZ BAKIM MERKEZLERİ NEDİR, HANGİ HİZMETLER VERİLMEKTEDİR?

Gündüz bakım merkezleri, yaşamını kendi ev ortamında veya ailesiyle birlikte sürdüren yaşlılar ile özellikle Alzheimer vb. demans hastalığı bulunan bireylerin, yaşam kalitelerini arttırmak amacıyla psikolojik, sosyal ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasında yardımcı olabilecek, ayrıca boş zamanlarını değerlendirmelerinde de katkıda bulunabilecek çeşitli aktivitelerin gerçekleştirildiği sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

SORU: YAŞLI DESTEK PROGRAMI NEDİR?

Bakım ve destek hizmetine ihtiyaç duyan 65 yaş üstü bireylere yaşadıkları mekânlarda, ihtiyaçlarına uygun hizmetlerin verilmesi amacıyla yerel yönetimlerin evde bakım ve gündüz bakım hizmetlerini desteklemek üzere uygulanan programdır.

SORU: YAŞLI DESTEK PROGRAMINDAN HANGİ İLLERDE YARARLANIR?

Sakarya, Kayseri, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Trabzon, Antalya, Gaziantep, Kocaeli, Malatya, Samsun, Ordu, Erzurum, Diyarbakır illerinde yaşayan 65 yaş üstü bireyler büyükşehir belediyelerine müracaat ederek bu program kapsamında sunulan gündüz bakım hizmetlerinden yararlanabilir.

SORU: SEYAHAT HİZMETLERİNDE YAŞA BAĞLI İNDİRİMLER NELERDİR?

65 yaş üstü yaşlılar demiryolları ve denizyollarının şehir içi hatları ile belediyelere, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanır. Bu uygulamadan yararlanabilmek için nüfus cüzdanı ibraz etmek yeterlidir

SORU: ŞEHİRLERARASI ULAŞIMDA YAŞLILARA DÖNÜK ÖZEL UYGULAMA VAR MI?

65 yaş üstü vatandaşlar demiryolları ve denizyollarının şehirlerarası hatlarından %50 indirimli olarak faydalanır. Yüksek Hızlı Trenlerle (YHT) ana hat trenlerinde seyahat eden 60 yaş ve üzeri yolcular için %20, 65 yaş ve üzeri yolcular için ise %50 indirim uygulanmaktadır.

SORU: YAŞLILAR MÜZE VE ÖREN YERLERİNE ÜCRETSİZ GİREBİLİR Mİ?

65 yaş ve üstü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müze ve ören yerlerine (Topkapı Sarayı Harem Bölümü, Göreme Ören yeri, Karanlık Kilise, Aya İlini Anıt Müzesi, Efes Ören yeri Yamaç evler hariç) kimlik ibraz etmek koşuluyla ücretsiz girebilmektedir. 65 yaş üstü T.C. vatandaşlarına 5 TL karşılığında bir yıl geçerli olacak Müzekart düzenlenebilmektedir. Müzekart, Kültür ve Turizm Bakanlığı bağlı Müzekart basım istasyonlarında, basım istasyonu olmayan yerlerde ise illerdeki Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı müze ve ören yerlerinden temin edilmektedir.

SORU: YAŞLILAR DEVLET OPERA, BALE VE TİYATROLARINA ÜCRETSİZ ERİŞEBİLİR Mİ?

65 yaş üzeri kişiler ancak kendilerine aylık bağlanmışsa bu hizmetlerden ücretsiz olarak faydalanabilecektir.

SORU: BU HİZMETLERE ERİŞİMDE AYRIMCILIĞA UĞRAYAN LGBTİ+'LAR AÇISINDAN BAŞVURULABİLECEK MEKANİZMALAR NELERDİR?

Eğer yaşlılığa bağlı sosyal hizmetlerden yararlanma, LGBTİ+'ların kimliklerine bağlı nedenlerle engelleniyorsa bu öncelikle devlet memurları açısından yurttaşlara eşit davranma yükümlülüğünün ihlali anlamına gelir. Bu tip durumlarda kişiler hakkında idari şikayetler yapılabileceği gibi ayrımcılığı yapan kamu kurumuysa Kamu Baş Denetçiliğine de başvuru yapılabilecektir. Ayrıca kamu görevlileri açısından görevi ihmal Türk Ceza Kanunu'nun 257. maddesinde suç olarak düzenlendiğinden, bu tip bir ihmal durumunda savcılığa suç duyurusunda bulunulabileceği gibi olay yerine yakın karakola başvurularak şikayetin kayda geçirilmesi de sağlanabilir.

Kaynaklar:

<https://www.aile.gov.tr/media/45960/yasli-lar-icin-bilgilendirme-rehberi-3.pdf> (Bu rehberdeki bilgilerin bir kısmı çalışma içerisinde aynen kullanılmıştır.)
<https://kms.kaysis.gov.tr/Home/kurum/24301121>
<https://saglik.ibb.istanbul/>
<https://www.izmir.bel.tr/tr/evde-saglik-ve-bakim-hizmeti/907/4088>
<https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/yasli-hizmetleri>
<https://www.aile.gov.tr/sss> (Bu SSS bölümünde yer alan bilgilerin bir kısmı çalışma içerisinde aynen kullanılmıştır.)
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4414&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
<https://kaosgldernegi.org/images/library/huzurevleri-ve-yasli-bakim-ve-rehabilitasyon-merkezleri-hakkinda-bilgi-notu-08-07-2021.pdf>

EK- Mevzuat Değişiklikleri Analizi

Mevzuat Adı	Yapılan En Son Değişikliğin Yürürlük Tarihi	Yayın Sonrası Değişiklik ve İçeriği	Değişikliğin İçeriği ve Pozitif/Negatif Düzenleme Getirip Getirmediği
Anayasa	09.07.2018	Yok	-
Büyükşehir Belediye Kanunu	05.04.2023	16.10.2020 Tarihli: Büyükşehir statüsü nedeniyle köy niteliğini yitirmiş bulunan mahallelerin “kırsal mahalle” olarak kabulüne olanak sağlayan değişiklik. Bu statü değişikliği yörede yaşayanlara vergi avantajları sağlamaktadır. 30.12.2020 Tarihli: Büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıklarının görev alanına bisiklet, elektrikli skuter yolları ve	Getirmiyor Getirmiyor

		<p>türev ihtiyaçlar konusunda sorumlulukları ekliyor; otopark yapmak konusunda sorumluluklar ekliyor; emisyonla ilişkili bisiklet kullanımının düzenlenmesi konusunda sorumluluklar ekliyor.</p> <p>25.12.2021 Tarihli: Büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıklarının; ruhsat dağıtımı yoluyla ücretsiz seyahat ettirdikleri kişilerle ilgili olarak taşeron şirketlere gelir desteği ödemesi yapması ile ilgili düzenleme getiriyor.</p> <p>26.11.2022 Tarihli: Büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıklarının görev alanına cem evi yapımı ve yapılmış cem evlerinin mali açıdan desteklenmesi ile ilgili düzenleme getiriyor.</p> <p>05.04.2023 Tarihli: Ek 3 No'lu maddenin uygulanması konusunda yönetmelik çıkarması için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendiriliyor.</p>	<p>Getirmiyor</p> <p>Getirmiyor</p> <p>Getirmiyor</p>
--	--	---	---

İl Özel İdaresi Kanunu	05.04.2023	<p>30.12.2020 Tarihli: İl Özel İdarelerinin görev alanına bisiklet, elektrikli skuter yolları ve türev ihtiyaçlar konusunda sorumlulukları ekliyor; otopark yapmak konusunda sorumluluklar ekliyor; emisyonla ilişkili bisiklet kullanımının düzenlenmesi konusunda sorumluluklar ekliyor.</p> <p>26.11.2022 Tarihli: İl özel idaresinin il sınırları içinde mabetler, kültür ve tabiat varlıkları, tarihî doku ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânlar ile cem evlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabileceğine ilişkin hüküm getiriyor.</p> <p>05.04.2023 Tarihli: İl Özel İdaresinin Borçlanma usullerine ilişkin değişiklik</p>	Getirmiyor Getirmiyor Getirmiyor
Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu	08.03.2023	<p>14.11.2020: Basın iş kolunda çalışanların fiili hizmet zammının iptaline ilişkin</p> <p>17.11.2020: Basın kartı sahibi olmak suretiyle fiilen çalışanların fiili hizmet zammına ilişkin</p>	Getirmiyor Getirmiyor Getirmiyor

		<p>05.03.2021: Devre kaybeden askeri öğrencilerin genel sağlık sigortalılığına ilişkin</p> <p>22.04.2021: Ödenek ve gelirlere esas tutulacak günlük kazanç tutarında değişikliğe ilişkin</p> <p>30.04.2021: Bayram ikramiyelerinin 1.100,00 TL olarak ödenmesine ilişkin</p> <p>09.06.2021: Hizmeti ni tescil ettirmiş olup, prim ödememesi nedeniyle gün sayısını sildirenlere ihya imkanına ilişkin</p> <p>28.07.2021: İşveren primlerine ilişkin düzenleme</p> <p>25.12.2021: Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlardan Türkiye Maarif Vakfı, Yunus Emre Vakfı, Türkiye Kızılay Derneği, Yeşilay Cemiyeti ve Yeşilay Vakfında görev alanların bu aylıklarının kesilmemesine ilişkin düzenleme</p> <p>25.12.2021: Özel hastanelere genel bütçeden yapılacak ödemelere ilişkin</p> <p>22.01.2022: Malullük ve yaşlılık ödemelerinin</p>	<p>Getirmiyor</p> <p>Getirmiyor</p> <p>Getirmiyor</p> <p>Getirmiyor</p> <p>Getirmiyor</p> <p>Getirmiyor</p> <p>Getirmiyor</p> <p>Yaşlılar için asgari geçim standardını sağlamayan bir ücret olması nedeniyle politika yokluğu</p> <p>Getirmiyor</p>
--	--	--	--

		<p>kararının metne işlenmesi</p> <p>10.01.2023: Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlardan Antalya Diploması Forumu Vakfında görev alanların bu aylıklarının kesilmemesine ilişkin.</p> <p>13.01.2023: Malullük ve yaşlılık ödemelerinin 5.500,00 TL'ye yükseltilmesine ilişkin</p> <p>03.03.2023: EYT düzenlemesi</p> <p>08.03.2023: Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlardan Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfında görev alanların bu aylıklarının kesilmemesine ilişkin.</p> <p>05.04.2023: Bayram ikramiyelerinin 2.000,00 TL olarak ödenmesine ilişkin</p>	<p>Yaşlılar için asgari geçim standardını sağlamayan bir ücret olması nedeniyle politika yokluğu</p> <p>Yaş dışındaki koşulları sağlayanların emekli olmasını sağladığı için 40 – 60 yaş aralığındakiler lehine düzenleme</p> <p>Getirmiyor</p> <p>Getirmiyor</p>
--	--	--	---

Sosyal Hizmetler Kanunu	09.11.2022	21.09.2022: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü çalışanlarının özlük düzenlemesi 09.11.2022: Fazla ve yersiz ödenen ve geri alınması gereken evde bakım yardımı ödemeleri ile bunlardan doğan faizler terkin edilmesi düzenlemesi	Getirmiyor Getirmiyor
Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kanunu	09.07.2018	Yok	-
65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun	09.11.2022	09.11.2022: Fazla ve yersiz ödenen ve geri alınması gereken evde bakım yardımı ödemeleri ile bunlardan doğan faizler terkin edilmesi düzenlemesi	Getirmiyor
Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği	31.07.2009	Yok	-
Kullanıcı Profili Kamu Kurum ve Kuruluşları Bünyesinde Açılacak Huzurevlerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik	31.07.2009	Yok	-
Özel Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım Merkezleri Yönetmeliği	18.06.2021	18.06.2021: Kurucu şirketin temin etmesi gereken belgede eksiltme.	Getirmiyor
Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları	27.02.2015	Yok	-

Tarafından Evde Sağlık Hizmetlerinin Sunulmasına Dair Yönetmelik			
Sosyal Hizmet Kuruluşlarında Bakımı Sağlanan Engelli ve Yaşlı Bireylere Harçlık Ödenmesine İlişkin Yönetmelik	01.01.2015	Yok	-
Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği	01.08.2013	Yok	-
Ücretsiz veya İndirimli Seyahat Kartları Yönetmeliği	04.03.2014	Yok	-
Yaşlı Hizmet Merkezlerinde Sunulacak Gündüzlü Bakım ile Evde Bakım Hizmetleri Hakkında Yönetmelik	18.06.2021	18.06.2021: Kurucu şirketin temin etmesi gereken belgede eksiltme.	Getirmiyor
Darülaceze Nizamnamesi	09.07.2018	Yok	-